Vuk'uzenzele

O e tlisetšwa ke Dikgokagano tša Mmušo (GCIS)

English/Sepedi

Phupu 2022 Kgatišo 1

Go aloga ga baoki ba diphoofolo ba mathomo ba Afrika Borwa

Allison Cooper

o ba yo mongwe wa dialoga tša booki bja diphoofolo tša mathomo ke toro ye e phethegago go modudi wa Randburg Phumelela Mthimkhulu (21), yo a bego a rata diphoofolo kudu go tloga e sa le ngwana.

Malobanyana Mthimkhulu o alogile go tšwa Yunibesithi ya Pretoria (UP), lefelo le letee la go aba tlhahlo ya kalafo ya diphoofolo ka Afrika Borwa, ka tikrii ya Patšhula ya Booki bja Kalafo ya Diphoofolo.

"Se ke semaka go nna. Go tseba gore ke be ke le karolo ya sehlopha sa mathomo sa go ngwadišetša tikrii ya patšhula, yeo e bego e le kgale e beakanywa, ke tlhompho.

"Ke leboga menyetla le menyako tšeo di tlogo bulela rena baoki gore re tšwetšepele dithuto le go ba ditsebi ka gare ga mošomo wa rena, seo se bego se le boima go se dira mo nakong ya go feta," a bolela.

Tamarin Fisher, Mopresidente wa Mokgatlo wa Baoki ba Diphoofolo wa Afrika Borwa, o re ye ke phihlelelo ye kgolokgolo mo historing ya mošomo wo ya mengwaga ye 42.

"Tikrii ye ya

mengwaga

ye meraro ye mpsha e tla fa baoki ba ba hlahlilwego monyetla wa go ngwadišetša dithuto tša morago ga tikrii ya mathomo, tšeo di tlago feleletša ka go abja ga ditikrii tša honase, mastase le *PhD.*"

feleletša ka go abja ga ditikrii
tša honase, mastase le *PhD.*"

Dingaka tša diphoofolo
di alafa dikgobalo le
malwetši a di-

phoofolo, go swana le ka fao ngaka e alafago malwetši a batho. Baoki ba diphoofolo ba bohlokwa mo dihlopheng tša mošomo tša dingaka tša diphoofolo, go bolela Mthimkhulu.

"Tše dingwe tša mabokgoni a bohlokwa ao mooki a swanetšego go a laetša ke tlhokomelo ya molwetši, go boledišana le molwetši, go thuša dingaka tša diphoofolo ka ditshepedišo, le se sengwe le se sengwe seo se tlago thuša gore sepetlele sa diphoofolo se šome botse.

"Ke ye nngwe ya mešomo ye e kgotsofatšago kudu. Ge o nyaka go ba mooki wa diphoofolo, o se ke wa dumelela letšhogo goba tlhokego ya tsebo go go thibela go leka le go ipshina ka bjona gobane booki bja diphoofolo bo tla fetola bophelo bja gago go bo dira bjo bokaone," go bolela Mthimkhulu.

Dipasari tša go šogana le tlhaelelo ya mabokgoni

"Ka lebaka la tlhaelelo ye

kgolo ya mabokgoni ka gare ga lekala, Mthimkhulu ga se a sokolele go hwetša mošomo.

Ke bile mahlatse go hwetša mošomo Sepetleleng sa Fourways mo ngwageng wa ka wa mafelelo. Ke thomile go šoma fao kgwedi ka morago ga ditlhahlobo tša ka tša mafelelo gomme ke ipshina ka motsotso wo mongwe le wo mongwe," a bolela.

Mokgatlo wa Thuto le Tlhahlo wa Lekala la Kagišo le Maphelo (HWSETA) o ineetše mo go šogeng tlhaelelo ye kgolokgolo ya mabokgoni ka lekaleng la bongaka bja diphoofolo le go kgonthiša gore go ba le phetogo.

Malobanyana e thakgotše Lesolo la Dikeletšo tša Mešomo la Saense ya Bongaka bja Diphoofolo, ka tšhomišano le Kgoro ya Thuto ya Godimo le Tlhahlo, gomme le tla etela dikolo tša metsemagae go hlohleletša baithuti go ithutela dithuto

> E tšwelapele letlakaleng la 2

Tšea karata ya gago ya lengwalo la bootledi

tša mathomo

Phumelela Mthimkhulu ke yo

mongwe wa dialoga tša Afrika

Borwa tša booki bja diphoofolo

Letlakala 2

Go agaleswa maphelo le mekgwa ya boiphedišo morago ga mafula Letlakala 3

Go bala Vuk'uzenzele ikhweletše GOVAPP mo go:

Nyaka SA Government mo go Google playstore goba mo go appstore

IKGOKAGANYE LE RENA GO

Diwepsaete: www.gcis.gov.za www.vukuzenzele.gov.za Emeil: vukuzenzele@gcis.gov.za Mogala: (+27) 12 473 0103

Tshedimosetso House:

1035 cnr Frances Baard and Festival streets, Hatfield, Pretoria, 0083

E tšwelapele go tšwa letlakaleng la 1

tša bongaka bja diphoofolo bjalo ka wo mongwe wa mešomo.

Gape lesolo le tsebišitše dipasari tše 60 go šogana le tlhaelelo ye bohlokwa ya dingaka tša diphoofolo le bathuši ba ngaka ya diphoofolo ka metsemagaeng ya Afrika Borwa.

"Dipasari di lebišitše gagolo go baithuti ba metsemagae gobane ba tla bušetša tsebo ya bona ka metsaneng ya gabobona," go bolela Ngaka Nomfundo Mnisi, Modulasetulo wa HWSETA.

Motlatšatona wa Thuto ya Godimo, Saense le Boitlhamelo, Buti Manamela, o lebogile dipasari.

Kgoro ya Saense ya Bongaka bja Diphoofolo ya UP e tla thuša HWSETA ka masolo a yona a papatšo, go thekga pasari ka tšhelete le go thwala.

"Gape re tla thuša HWSETA go sepetša

dipasari, tšeo di abetšwego baithuti ba saense ya

"Ke leboga menyetla le menyako ye e tlogo bulela rena baoki gore re tšwetšepele dithuto le go ba ditsebi ka gare ga mošomo wa rena, seo se bego se le boima go se dira mo nakong ya go feta."

bongaka bja diphoofolo ba ngwaga wa mathomo go tšwa go dihlopha tše di kgethilwego," go bolela Chris van Blerk, Hlogo ya Dikgokagano le Bobegaditaba ka Kgorong ya Saense ya Bongaka bja Diphoofolo.

O re baswa bao ba holofelago go latela dikgato tša Mthimkhulu le go ngwadišetša tikrii ya patšhula ya mathomo mo UP ba swanela go ba ba šetše ba hweditše Setifikeiti sa bona sa Marematlou sa Bosetšhaba (NSC), goba mangwalo a thuto a go lekana le sona ka maemo, le go kgotsofatša dinyakwa tše nyane.

"Go tikrii ya Patšhula ya Booki bja Diphoofolo, ba nyaka Sekoro sa Dintlha tša Kamogelo tša bonnyane bja 28 le NSC ya go ba le English bjalo ka Polelo ya Gae goba English bjalo ka Polelo ya Tlaleletšo la Mathomo, mmetse, le disaense tša fisiki goba disaense tša bophelo," a tlaleletša.

Go hwetša tshedimošo ka botlalo ka ga lekala, baswa ba ka kgokagana le mafelo a poraebete a kalafelo ya diphoofolo goba go boledišana le dingaka tša diphoofolo tše di abago Tirelo ya setšhaba ya kgapeletšo (CCS) yeo e lego karolo ya Kgoro ya Temo, Pušetšo ya Naga le Tlhabollo ya Metsemagae (DALRRD) nageng ka bophara.

"Maikemišetšo a lenaneo la CCS le go dira gore

ditirelo tša bongaka bja diphoofolo di fihlelelege ebile di sa ture go mafelo a go hloka ditlabakelo le a go se hwetše ditirelo gabotse ka gare ga Afrika Borwa.

Ka go realo, dingaka tša diphoofolo tše di lego ka gare ga lenaneo ka mehla di tla šoma bjalo ka methopo ye mebotse ya tshedimošo," go bolela Van Blerk.

Go dirwa bjang dikgopelo

Go dira kgopelo ya e tee ya dipasari tše diswa, baithuti ba go ba le kgahlego ya go ya sekolong ba swanetše go dira kgopelo ya Patšhula ya Saense ya Bongaka bja Diphoofolo le Patšhula ya Booki bja Diphoofolo (ba tla ikgethela ye nngwe ya dithuto tše ka bobedi) mo weposaeteng ya UP mo go www.up.ac.za/online-application. Bakgopedi ga ba a swanela go dira kgopelo thwii go HWSETA.

Letšatšikgwedi la go tswalela dikgopelo ke 30

Go hwetša tshedimošo ka botlalo mabapi le mešomo ya saense ya bongaka bja diphoofolo ka gare ga UP, etela www.up.ac.za/facultyof-veterinary-science.

Go hwetša tshedimošo ka botlalo mabapi le dipasari tše dingwe tše di lego gona ka lekaleng, etela www.up.ac.za/facultyof-veterinary-science/article/33926/ bursaries-for-veterinary-science-studies.

Tšea karata ya gago ya lengwalo la bootledi

oradifatanaga bao ba dirilego dikgopelo tša karata ya lengwalo la bootledi le leswa goba leo le tsošološitšwego goba phemiti ya bootledi bja profešenale (PrDP) gare ga Diphalane le Manthole tša ngwaga wa 2021 ba hlohleletšwa go ya go di

Go ya ka Lekala la Taolo ya Sephethephethe Ditseleng (RTMC), ke fela 42% ya dikarata tša lengwalo la bootledi tše 32 748 tše di tšweleditšwego sebakeng se tšeo di tšerwego ke beng ba

Tona ya Dinamelwa Fikile Mbalula o butše disentha tša mangwalo a bootledi tša RTMC go la Midrand le Eco Park ngwagola, go šogana le tšhalelomorago ya mangwalo a bootlodi ao a feletšwego ke nako ka

lebaka la COVID-19.

Akhaonte ya Dikarata tša Mangwalo a Bootledi, yeo e gatišago mangwalo a bootledi, e šoma bošego le mosegare go oketša tšweletšo gomme e tšwelapele go fediša tshalelomorago mo matelelong a Phupu.

RTMC e bolela gore batho ba ka lebelela maemo a dikgopelo tša bona pele ba e ya go tšea dikarata tša bona sentheng ya diteko.

Se se ka dirwa ka SMS goba ka Inthanete.

Go botšiša ka ga lengwalo la bootledi ka SMS

Go botšiša ka lengwalo la bootledi, bakgopedi ba ka romela nomoro ya ID ya bona ka SMS mo go 33214.

Morago ba tla amogela ye nngwe ya di-SMS tša ka mo fase:

• *Application received: The* application was received, but has not yet been processed.

- Production queue: The card is still being processed and manufactured. Produced and ready for
- collection: The card will be ready for collection in 21 days. However, due to the high number of cards being processed, the RTMC advises you to wait 35 days before going to collect.
- Problem card: There is a problem with the production of your card. Please return to the testing centre.

Go botšiša ka kgopelo ya PrDP, romela nomoro ya gago ya ID ka SMS mo go 44220.

Go botšiša ka ga lengwalo la bootledi ka inthanete

Gape o ka tseba maemo a kgopelo ya gago mahala ka Inthanete.

- Etela online.natis.gov.za.
- Bula profaele gomme o tsene go yona.
- Kgotla maemo a kgopelo ya gago godimo ga weposaete ye.

Bao mangwalo a bona a bootledi a feletšwego ke nako gare ga Hlakola 2020 le 31 Phato 2021, gomme ba tshetšwe ke letšatši la mafelelo la tsošološo la 5 Mopitlo, ba eletšwa go hwetša lengwalo la bootledi la nakwana ge ba dira kgopelo ya tsošološo ya lengwalo la bona gore ba dule ba latela molao.

Mola disentha tša RTMC di bulwa Mošupologo go fihla Sontaga go tloga 7 mesong go fihla 9 mantšiboa, maloko a setšhaba a hlohleletšwa go šomiša menyetla ya methaladi ye mekopana ka Malabohlano le mafelelong a beke.

Tshedimošo e filwe ke RTMC.

Government Communication and Information System REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Tel: 012 473 0353 Email: vukuzenzele@acis.gov.za Address: Private Bag X745, Pretoria, 0001

Head of Editorial and Production

Regomoditswe Mavimbela Regomoditswe@gcis.gov.za

Acting Editor-in-Chief Zanele Mngadi | Zanelemngadi@gcis.gov.za

Acting Managing Editor Tendai Gonese | tendai@gcis.gov.za

News Editor Noluthando Motswa

Writer: More Matshediso

Graphic Designers Tendai Gonese | Benny Kubjana

Production Assistants Jauhara Khan | Sebastion Palmer

Language Practitioners Nomgcibelo Motha | Boitumelo Phalatse Thandolunye Magudulela | Sizwe Ziqubu

All rights reserved. Reproduction of the newspaper in whole or in part without written permission is strictly prohibited.

COC

Go agaleswa maphelo le mekgwa ya boiphedišo morago ga mafula

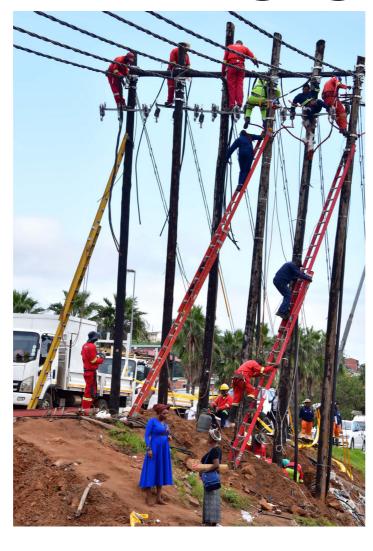
šetše e le dikgwedi tša go ka ba tše pedi go tloga mola mafula a magolo a sentšego go kgabaganya dikarolo tša diprofentshe tša KwaZulu-Natal, Kapa Bohlabela le Leboa Bodikela, a hlotše tahlegelo ye kgolo ya bophelo le tshenyo ya thoto le mananeokgoparara.

Malobanyana ke etetše KwaZulu-Natal go kopana le borakgwebo ka toropong ya eThekwini go ba fa thekgo ya rena go tsoša dikgwebo tša bona.

Ge masetlapelo a a tlhago a fihla, go be go na le dihlobaelo tša gore makala a pušo a be a sena bokgoni goba go se tšeye magato gabotse le ka tshwanelo go maemo a mabe a bao ba lahlegetšwego ke tšohle.

Go ba ke etetše gabedi toropong ya eThekwini go tloga mola go bago le mafula, ke a kwešiša gore hlobaelo ye ga se e lebišwe lefelong la maleba. Go la KwaZulu-Natal, go swana le Kapa Bohlabela le Leboa Bodikela, bakgathatema ka moka ba be ba šoma ka thata go kokotlela go tšwa ditiragalong tše tša manyami.

Sentha ya Bosetšhaba ya Taolo ya Masetlapelo e be e sepetša mešomo ka moka ya mmušo ka maiteko a wona a go fana ka mošomo wa botho go imolla malapa a mantši ao a amegilego. Go be go thabiša go bona dihlopha tša mekgatlo ye e sego ya mmušo, mekgatlo ya kgwebo le ya kimollo e

šomišana le mmušo go fa thušo ya kimollo ye e nyakwago kudu.

Bakgathetema ba ka moka ba abetše malapa ao a amegilego gampe dijo, diaparo, mapai, diphuthelwana tša go fa basadi seriti le diyunifomo tša sekolo gore ba be le dinyakwa tša bona tša motheo.

Ka se sebaka ditirelo tša go fa batho madulo di fiwa batho ba go feta ba 7 000 ka dileteng tše nne tše di amegilego kudu go ka KwaZulu-Natal.

Mošomo wa go agela malapa ao a amilwego madulo a nakwana o thomile mo dikarolong tša naga tša ya go

laolwa ke mmušo tšeo di hlaoletšwego go ba tša madulo ka moso go la KwaZulu-Natal.

Dikgoro tša Merero ya Selegae, Maphelo le Thabollo ya Leago di be di thuša ditšhaba tše di amegilego go fihlelela ditirelo tše bohlokwa.

Mohlala, diyuniti tša go thetha di thuša bao ba lahlegetšwego ke ditokomane tša bohlokwa mafuleng go hwetša di-smart ID tše diswa le go ntšha gape ditifikeiti tša matswalo. Ditirelo tša go thetha tša maphelo, go akaretšwa le tša mekento ya COVID-19, di fiwa batho ka mafelong ao ditlabakelo di sa hlwago di šoma ka botlalo.

Dipeakanyo tša go lefa batho ba ba amegago ka mphiwafela wa leago di dirilwe.

Diphapošiborutelo tša go thetha di a rekwa gore go ithuta le go ruta go se ke gwa kgaotšwa sebaka sa go feta tekano ka dikolong tše di amilwego ke mafula.

Mošomo o tšwelapele go lokiša bohlwekišetšo bja meetse a ditšhila bjo bo senyegilego, ditiši tša dipompo le mafarahlahla a kabo ya meetse. Ditsela tše di senyegilego di a lokišwa. Maporogo a maswa a lesomeseswai a beakantšwe bjalo ka karolo ya Lenaneo la go Aga Maporogo a Metsemagae la Welisizwe.

Gape go bile le kgatelopele mo go lokišeng mananeokgoparara a bohlokwa a go thekga Port of Durban. Ka lebaka la bohlokwa bja boemakepe go ikonomi ya bosetšhaba le ya kontinente, sephethephethe sa boemakepe se lokišitšwe, mešomo ya ditheminale e tšwelapele ka botlalo le mošomo wa go lokiša mananeokgopaprara a ditimela ao a senyegilego a tšwela pele.

Magato a tlaleletšo a a beakanywa go fa thekgo ya ditšhelete go bobedi dikgwebo tše kgolo le tše nyane tše di amilwego gampe. Se se nyakega bjalo ka sa tšhoganetšo go kgonthiša gore dikgwebo di ka phološwa le gore mešomo e ka šireletšwa.

Mo dinakong tša go

fapana mo historing ya temokrasi ya rena, re lebane le ditiragalo le maemo ao a lekilego kgotlelelo ya batho ba gaborena le go šoma botse ga diinstitšhušene tša rena.

Re bone ba e ba ngatana e tee le go feta mo go thekgeng ditšhaba tše di amilwego go la KwaZulu-Natal, Kapa Bohlabela le Leboa Bodikela. Mebušo ya profentshe le ya mmasepala e be e šomišana kudu le dikgoro tša bosetšhaba le dientšentshi go kgontšha batho go agaleswa maphelo a a bona le go bušetša ikonomi ya mafelo ao maemong.

Ba šomile le bakgathatema ka moka ka mafelong a ka moka go kgonthiša gore re beakanya maiteko a tsošološo ka tshwanelo le gore re beakanywa le go aga leswa ka mokgwa wo e lego gore o tiiletše go feta ditiragalo tše šorošoro tša mohuta wo ka moso.

Kgotlelelo ya ditšhaba tše di amilwego, phišegelo ya bona ya go atlega le bokgoni bja bona bja go kgobokana mo dinakong tša mathata e bile tlhohleletšo. Re leboga ka moka bao e bilego karolo ya batho ba go thuša diprofentshe tše di amilwego.

Bjalo ka mmušo, re kgoboketša ditlabela ka moka tše di hwetšagalago le go tšea kgato ye nngwe le ye nngwe go kgonthiša gore, bjalo ka ge re aga, go se be le yo a tlogelwago morago.